

1. Ünite: Bir Bütünün Parçasıyız

1.

Ülkemizde 1 Ocak 2019 tarihinden itibaren Çevre Kanunu kapsamında yapılan düzenleme uyarınca naylon alışveriş poşetleri ücretlendirildi. Poşetin doğaya 400 yılda karıştığı ancak poşetlerin yapıları gereği % 1'inin geri dönüşebileceği ve bu uygulamanın çevrenin korunması açısından çok önemli olduğu yetkililer tarafından açıklandı. Bunun yanı sıra naylon poşet yerine file ve bez torba üreten işletmeler açıldı. Marketlerde alışverişlerden sonra üçer beşer aldığımız naylon poşetler ücretlenince bu duruma insan sağlığı ve çevre açısından olumlu bir gelişme olarak gören kişilerin yanında poşet ücretini ödemeye tepki gösterenler de oldu.

Bu metne göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yeni uygulamaya insanlar farklı tepkiler vermiştir.
- B) Ücretli poşet uygulaması diğer ülkeler tarafından da kullanılmaktadır.
- C) Naylon poşet yerine kullanılacak alternatif ürünler ortaya çıkmıştır.
- D) Naylon poşet kullanımının azalması, çevrenin korunması açısından olumlu bir gelişmedir.

1. Ünite: Bir Bütünün Parçasıyız

2. Etkin bir vatandaştan beklenen davranışlara örnekler verilmiştir:

I.

Üretim yaparak ülke ekonomisine katkıda bulunur.

II.

Kanunlara ve kurallara uyar.

III.

Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.

Buna göre;

- a) Zeynep'in karşidan karşıya geçerken yaya geçidini kullanması
- b) Yusuf'un yeni aldığı telefonu arızalı çıktığı için iade etmesi
- c) Emin'in Konya'da un fabrikası açması

gelişmeleri örnek davranışlarla eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

	I	II	III
A)	a	b	c
B)	b	a	c
C)	c	a	b
D)	c	b	a

3. Muhammet ülkesinde yaşanan savaşta anne ve babasını kaybetmiş, yaşadığı ev tahrip olmuştur. Düzenli beslenemediği için sağlık sorunları da ortaya çıkmıştır. On yaşında olmasına rağmen okula devam edememektedir. Ülkesinde güvenli bir ortam olmadığı için arkadaşları ile birlikte sokağa çıkamamakta ve oyun oynayamamaktadır.

Paragrafa göre Muhammet'in,

- I. Eğitim
- II. Beslenme
- III. Seyahat etme
- IV. Oyun oynama

haklarından hangilerinin kısıtlandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) II ve III.
- C) I, II ve IV.
- D) II, III ve IV.

4.

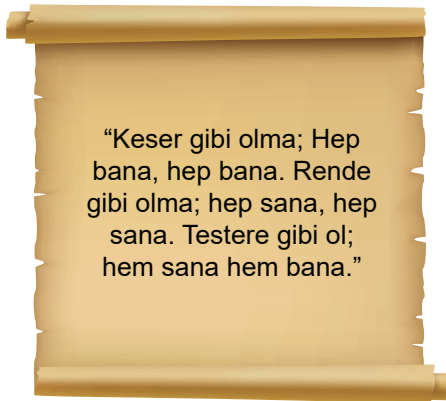
Rize’de Trafik Kazası

Kaza dün 17.15 sularında Merkez Gülbahar Mahallesi’nde meydana geldi. Kırmızı ışıkta duramayan otomobil, yolun karşısına geçmeye çalışan M.Ö. ve N.K’ye çarptı. Kaza sonrası sağlık ekipleri ve polis hemen duruma müdahale etti. Sağlık ekiplerinin ilk müdahalesinden sonra kazazedeler hastaneye kaldırıldı. Olayı öğrenen kazazede yakınlarının endişeleri yüzlerine yansırken, kazayı görenler panik hâlinde durumu yetkililere anlattı.

Görselde verilen haber değerlendirildiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Olay birden çok kişiyi etkilemiştir.
- B) Kaza herkesi aynı şekilde etkilemiştir.
- C) Yetkili kişiler kazaya müdahale etmiştir.
- D) Trafik kuralı ihlali kazaya neden olmuştur.

5.

“Keser gibi olma; Hep bana, hep bana. Rende gibi olma; hep sana, hep sana. Testere gibi ol; hem sana hem bana.”

Hz. Mevlâna’nın bu sözü aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ilişkilendirilemez?

- A) Eşitlik
- B) Adalet
- C) Özgürlük
- D) Hak

6.

Verilen görsel incelendiğinde;

- I. Çocuk işçilerde kızların oranı erkeklere göre daha azdır.
- II. Tehlikeli işlerde çalışanlar daha çok erkek çocuklarıdır.
- III. Çocuk işçilerin temel hakları kısıtlanmaktadır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve III.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

7. Dünya Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin bazı maddeleri şunlardır:

- 18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır.
- Çocukları ilgilendiren her türlü konuda çocuğun yararı gözetilir.
- Çocuklar düşüncelerini özgürce açıklama hakkına sahiptir.
- Hiçbir çocuğun özel hayatına, bedenine keyfi olarak müdahalede bulunulamaz.

Bu maddelere göre Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) 18 yaşından sonra bireylerin hakları kanunlarla korunmamıştır.
- B) Çocuk Hakları Sözleşmesi, çocukların maddi yönden gelişmesini amaçlamaktadır.
- C) Çocuklar da birer birey olarak görülmüş ve maddeler bu doğrultuda oluşturulmuştur.
- D) Sözleşmeye göre "çocukluk" kavramının sona ermesi bireyden bireye farklılık gösterebilir.

1. Ünite: Bir Bütünün Parçasıyız

8. Mehmet, 5. sınıf öğrencisidir. Maddi durumları iyi olmadığı için babası Mehmet'i okuldan alıp oto tamircisinin yanında çalışması için sanayiye göndermiştir. Fakat dersleri iyi olan Mehmet okula gitmek istemektedir.

Buna göre Mehmet'in;

- I. Çocuklar ihtiyaçlarına, ilgilerine ve yeteneklerine uygun kalitede bir eğitim görme hakkına sahiptir.
- II. Çocuklar kendilerini ilgilendiren bütün konu ve sorunlarda düşüncelerini söyleme, karara katılma hakkına sahiptir.
- III. Çocuklar savaşta ve sığınmacı durumlarda özel olarak korunma hakkına sahiptir.

haklarından hangileri ihlal edilmiştir?

- A) Yalnız II.   B) I ve II.   C) I ve III.   D) I, II ve III.

9. Bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olma sürecine sosyalleşme denir. Bu süreçte birey, toplumun kültürel değerlerini öğrenir ve kendine has beceriler edinir.

Buna göre aşağıdaki davranışlardan hangisi sosyalleşmeye örnek davranış olamaz?

- A) Evimize gelen misafirlerle sohbet etmek
- B) Uyandığınızda aile bireylerine günaydın demek
- C) Okulda yardıma ihtiyacı olan arkadaşlarımıza yardım etmek
- D) Tüm ihtiyaçlarımızın ailemiz tarafından karşılanmasını beklemek

10.

ÇEVRENİN KORUNMASINA YÖNELİK TEKLİF YASALAŞTI

Plastik alışveriş poşetlerinin ücretli hale getirilmesi gibi düzenlemeler içeren Çevre Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalastı

Plastik alışveriş poşetleri en az **25 kuruştan** satılacak

Plastik poşetleri ücretsiz veren satış noktalarına, kapalı satış alanının her metrekaresi için **10 lira idari para cezası** uygulanacak

Depozito uygulanmadan yıllık piyasaya sürülen ambalaj için, piyasaya sürülenlere ton başına **100 lira idari para cezası** verilecek

1 Haziran 2019'dan itibaren yeni imar planlarında, bisiklet yolları ile **bisiklet park istasyonları** zorunlu hale gelecek

Egzoz gazı emisyon ölçümü yaptırmayanlara 1250 lira ceza verilecek

Dönüşüm uygulamalarını teşvik etmek için yeni yapıların ilk satışlarında harç muafiyeti getirilecek

Atıkların kaynağında ayrı biriktirilmesi ve toplanması için **sıfır atık yönetim sistemini** kuran belediyeler ile kurum ve işletmelere teşvik uygulanacak

Çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla belirlenecek **ambalajlar için depozito uygulaması, 1 Ocak 2021'den** itibaren zorunlu olacak

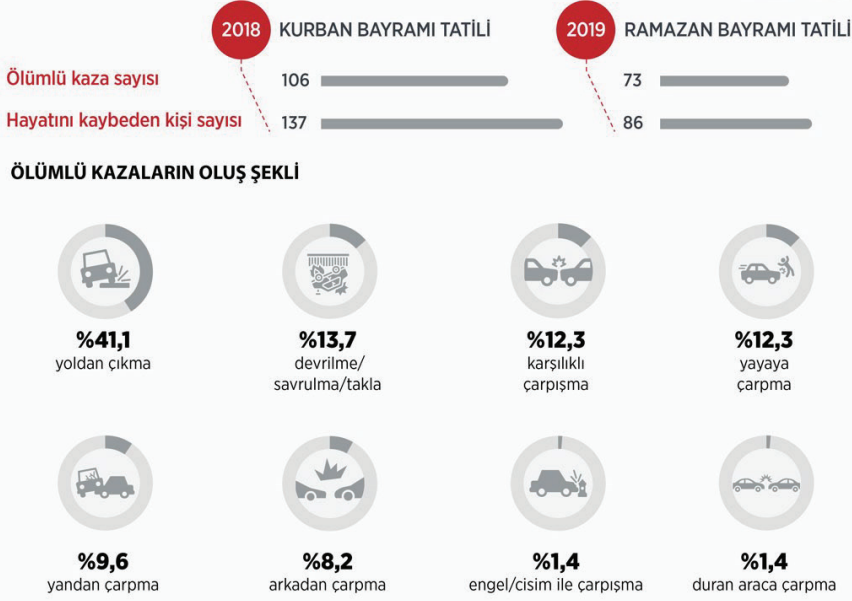
Görsele göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılmaz?

- A) Çıkarılan kanunun amacı israfı önlemektir.
- B) Devlet, çevre sağlığını korumak için tedbirler almıştır.
- C) Çevreyi kirlütenlere yaptırımlar uygulanması kararlaştırılmıştır.
- D) Doğanın korunmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

11.

Trafikteki tedbirler işe yaradı, can kaybı azaldı

Alınan önlemler ve yapılan denetimler sayesinde, bu yılki bayram tatili geçen yılki 9 günlük Kurban Bayramı tatiline oranla can kaybı sayısını düşürdü

Verilen görsel incelendiğinde aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Ölümlü kaza sayısı her yıl artmaktadır.
- B) Ölümlü kazaların bir çoğunun nedeni yoldan çıkmadır.
- C) Trafik kazaları farklı sebeplerle meydana gelmektedir.
- D) Trafik kazaları ölüm ve yaralanmalara neden olmaktadır.

12. Toplumda yaşayan insanlar bir olaydan farklı şekilde etkilenebilirler. Olayların birden fazla nedeninin ve sonucunun olması- na insanların bu olaylardan farklı şekillerde etkilenmesine olayların çok boyutluluğu denir.

Buna göre aşağıda verilen durumlardan hangileri çok boyutlu olay olarak değerlendirilemez?

- A) Organ bağışında bulunulması
- B) Mahalleye yeni bir okul açılması
- C) Sel felaketinin meydana gelmesi
- D) Akşam yatmadan önce kitap okunması

1. Ünite: Bir Bütünün Parçasıyız

13. I II III

Olay hangi insanları etkilemiştir?	Olayın nedenleri nelerdir?	Olayın insanlara etkileri nelerdir?
------------------------------------	----------------------------	-------------------------------------

Bir olayın çok boyutluluğu incelenirken cevaplanması gereken sorular yukarıda verilmiştir.

Mehmet Bey'in sağlık sorunlarından dolayı tayini İstanbul'a çıkmıştı. Oğlu Can ve eşi ile yeni bir şehre uyum sağlama konusunda heyecanlıydılar. Can annesine yeni arkadaşlar edinip edinmeyeceğini sorduğunda annesi "Bunun zamanla olacağını beklemesi gerektiğini" söyledi.

Bu metinde olayların çok boyutluluğu incelenirken yukarıda numaralandırılmış cevaplanması gereken sorulardan hangilerine değinilmiştir?

- A) Yalnız II. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III.

14. "Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesinde yaşayan mevsimlik tarım işçisi, 7 çocuklu Ahmet ve Hatice çiftinin altıncı çocukları olan Halime, bedensel engelli olarak doğdu. Bacakları tutmayan ve ellerini tam olarak kullanamayan çocuklarının iyileşmesi için mücadele eden aile, yetkililerin de desteğiyle kızlarının ameliyat olmasını sağladı. Geçirdiği operasyonlara rağmen şifa bulamayan kızları için fedakârlıktan vazgeçmeyen anne Hatice Hanım, titizlikle hazırladığı kızını sırtında taşıyarak her gün evlerine yaklaşık 700 metre mesafedeki okula bırakıyor. Fedakâr anne, öğretmenlerinin yakından ilgilendiği kızını okul çıkışında da aynı şekilde evine getiriyor."

Verilen haber metninde çocukların;

- I. Eğitim
II. Barınma
III. Beslenme

haklarından hangilerinin karşılanmasındaki zorluklardan bahsedilmektedir?

- A) Yalnız I. B) Yalnız II.
C) I ve II. D) II ve III.

15. 5/A sınıfında okuyan Hakan yaşadığı şehrin Akdeniz İklimi kuşağında olduğunu, mevsimlere göre yağış ve sıcaklık durumunu Sosyal Bilgiler dersinde öğrendi.

Buna göre Sosyal Bilgiler dersinin Hakan'a katkısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eleştirel düşünebilme
B) Yaşadığımız çevrenin coğrafi özelliklerini tanıma
C) Bilim ve teknolojinin olumlu-olumsuz etkilerini öğrenme
D) Ekonomik faaliyetlerin insan hayatındaki önemini kavrayabilme

16. KAİBAB CEYLANININ YOK OLUŞU

“Bir zamanlar Kaibab dengeli bir yaşam içinde iken, oradaki halk bu ceylanları kurtlar ve sırtlanlardan koruyalım diyerek, çevredeki kurt ve sırtlanların tümünü öldürmüşler. Düşmanları ölen ceylanlar büyük bir hızla çoğalmaya başlamışlar ve sayıları o kadar çok artmış ki, kendilerine o çevrede yiyecek yetişmemeye başlamış. Yiyecek yokluğundan büyük sayılarda ölmeye başlamışlar. Tek tek kurt ve sırtlanların öldüreceklerinden çok daha fazlası, açlıktan sürüler halinde ölmüş. Ayrıca o çevredeki bitki örtüsü aç ceylanların her şeye saldırmasından büyük zarar görmüş.”

Metinde verilen bu olay için aşağıdaki yorumlardan hangisi söylenemez?

- A) Bir olayın sonucu başka olayların nedeni olmuştur.
- B) İnsanlar doğal dengeye müdahalede bulunmuşlardır.
- C) Dünyadaki kurt ve sırtlanların nesli yok olmuştur.
- D) Çevredeki bitki örtüsü zarar görmüştür.

17. Okulumuzda her yıl yapılan öğrenci temsilcisi seçimlerine katılıyoruz. Bu seçimlerde aday arkadaşlarımız, gerek yaptıkları konuşmalar gerekse hazırladıkları pankart ve broşürlerle yapacakları faaliyetler hakkında bize bilgiler veriyor. Biz de bu bilgilerden yararlanarak, kime oy vereceğimizi belirleyip seçimimizi yapıyoruz.

Bu faaliyetin, Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından olan hangi davranışı kazandırdığı söylenebilir?

- A) Okul kültürünü tanımak
- B) Çevre bilinci kazanmak
- C) Eğitimin önemini anlamak
- D) Demokrasi kültürünü benimsemek

18. Zehra; dağların arasında, suları çağlayarak akan, havası mis gibi yemyeşil bir köyde dedesi ve babaannesiyile yaşıyor, onlara hayvanların bakımında ve bahçe işlerinde yardım ediyordu. Maddi sıkıntılar nedeniyle okula başlayamamıştı. Köyleri en yakın okula 5 km uzaklıktaydı. Dedesi bu yıl da okula gidemeyeceğini söylediğinde Zehra çok üzülmüştü.

Bu parçada aşağıdaki çocuk haklarının hangisinin ihlalinden söz edilmektedir?

- A) Her çocuğun duygu ve düşüncelerini istediği şekilde açıklama hakkı vardır.
- B) Her çocuk eğitimini tam yapabilmek için desteklenir ve korunur.
- C) Her çocuğun sağlık hizmetinden yararlanma hakkı vardır.
- D) Her çocuk seyahat etme hakkına sahiptir.

1. Ünite: Bir Bütünün Parçasıyız

19.

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	GÖREVLERİ
KIZILAY	Sel, deprem, yangın gibi felaketlerde zarar gören kişilere yiyecek, giyecek ve barınma yardımı yapar.
TEMA	Türkiye tarım alanlarının erozyonla mücadelesine destek sağlar, ormanları korur, yeni ağaçlandırma çalışmaları yapmaya teşvik eder, doğa bilincinin oluşmasına yönelik çalışmalar yapar
AKUT	Doğa koşullarında meydana gelen kaybolma ve kaza olaylarında, deprem, sel gibi doğal afetlerde ve büyük kazalarda, gönüllü olarak ulaşır; yardım eder; arama ve kurtarma çalışması yapar.
AÇEV	Anneler ve çocukların eğitimine destek sağlar, ailelere eğitimle ilgili destekler verir, çocukların eğitim hayatına başlarken fırsat eşitliğinden yararlanmasına yönelik çalışmalar yapar.

Buna göre yamaç paraşütü yaparken ters esen rüzgâr nedeniyle kayalıklara takılan bir sporcuya aşağıdaki kuruluşlardan öncelikle hangisi yardımcı olur?

- A) KIZILAY
C) AKUT
B) TEMA
D) AÇEV

20. Cırcır böceği ile karınca şiddetli bir şekilde tartışıyorlarmış. Cırcır böceği bütün yazı saz çalarak şarkı söyleyerek eğlenerek geçirmiştir. Karınca ise tam tersine yazı yiyecek toplayarak, çalışarak geçirmiş; dişini tırnağına takmış durmuştur. Karakış bastırmış, kar her tarafı kaplamış. Cırcır böceği yiyeceksiz kalınca karıncanın kapısını çalmıştır. Karınca ise cırcır böceğine bütün yaz çaldın şimdi oynama zamanı diyerek kapıyı kaptmıştır.

Bu hikayeden yola çıkılarak cırcır böceğinin aşağıdaki kavramlardan hangisinde sıkıntı yaşadığı söylenebilir?

- A) Rol
B) Hak
C) Model
D) Sorumluluk

Cevap anahtarına ulaşmak için karekodu okutunuz.